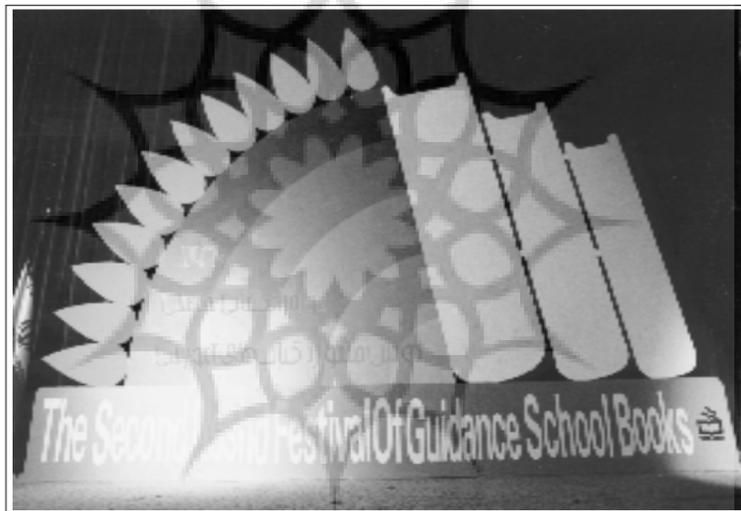

گزارشی از دومین جشنواره کتاب‌های آموزشی رشد

پایان کتاب‌های درسی مرتبط، برنامه‌ریزی کرده و گام‌های اولیه را برداشته است.»

«این سازمان هم چنین، جشنواره کتاب‌های آموزشی را که سال گذشته، به کتاب‌های آموزشی دوره ابتدایی مربوط می‌شد و امسال، به کتاب‌های آموزشی دوره راهنمایی اختصاص دارد و سال آینده نیز به دوره متوسطه تعمیم داده خواهد شد، برگزار کرده است. هدف این جشنواره، ارزش‌یابی کتاب‌های آموزشی موجود و بررسی کیفیت، انتخاب و معرفی کتاب‌های برگزیده و تشویق و حمایت از پدیدآورندگان کتاب‌های آموزشی است که بیشترین نقش را در تحقق اهداف برنامه‌های آموزشی داشته است. تبیین و انتقال سیاست‌ها، هدف‌ها و برنامه‌های آموزش و پرورش در حوزه کتاب‌های آموزشی و بالاخره، فراهم آوردن امکان تبادل نظر میان پدیدآورندگان کتاب‌های آموزشی، از جمله اهداف این جشنواره است.»

سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش که در حال حاضر، به عنوان یکی از بزرگ‌ترین و مؤثرترین بخش‌های فرهنگی کشور در امر برنامه‌ریزی، تولید و نشر کتاب نقش عمده‌ای دارد، در راستای حمایت و ساماندهی به وضعیت کتاب‌های آموزشی و کمک آموزشی و تشویق پدیدآورندگانی که در جهت اهداف برنامه‌های آموزشی و درسی وزارت آموزش و پرورش فعالیت می‌کنند، طرح ساماندهی کتاب‌های آموزشی و کمک آموزشی را به اجرا گذاشته است. این سازمان، ضمن تبیین سیاست‌ها و استانداردهای کتاب آموزشی و اعلام نیازهای آموزش و پرورش به ناشران، کتاب‌های مناسب و مرتبط با برنامه درسی را شناسایی کرده و برای معرفی و حمایت از آن کتب، در قالب «کتابنامه رشد» که شامل فهرست توصیفی کتاب‌هاست و نیز ذکر عناوین آن کتاب‌ها در

دومین جشنواره کتاب‌های آموزشی رشد، ۱۵ آبان ماه، در مرکز آفرینش‌های هنری کانون پرورش فکری و کودکان و نوجوانان برگزار شد. در ابتدای این مراسم که با حضور جمع کثیری از مؤلفان و ناشران کتاب‌های آموزشی و کمک آموزشی، مربیان، کارشناسان کتاب‌های آموزشی و اولیای دانش‌آموزان برپا شد، علیرضا حاجیان زاده، مدیرکل دفتر انتشارات کمک آموزشی، پس از خیر مقدم به حاضران گفت:

«وزارت آموزش و پرورش؛ در سال‌های اخیر، شاهد تولید و انتشار آثار متنوع و متعددی در زمینه کتاب‌های علمی و آموزشی برای استفاده معلمان و دانش‌آموزان بوده است. ما معتقدیم اگر این آثار، در حرکتی برنامه‌ریزی شده و مطابق با موازین علمی و آموزشی منتشر شود و مورد حمایت قرار گیرد، می‌تواند نقشی به سزا در تأمین منابع مطالعاتی مخاطبان خود داشته باشد.»

آموزشی، از نظر زیبایی‌شناختی و تسهیل در انتقال پیام نقش به‌سزایی دارد، در این جشنواره، طراحی جلد کتاب‌های آموزشی نیز به عنوان یک موضوع جنبی مورد توجه واقع شد که البته در سال‌های آینده، با برنامه‌ریزی وسیع‌تر، در متن برنامه جشنواره قرار خواهد گرفت. هیأت داوران تخصصی این بخش، با بررسی‌های انجام شده از بین تمام کتاب‌هایی که به مرحله دوم راه پیدا کرده بود، از طراحی جلد چهار عنوان کتاب تقدیر کرد که در بیانیه هیأت داوران اعلام خواهد شد.»

حاجیان زاده، از دیگر برنامه‌های جنبی این جشنواره را برگزاری نمایشگاه کتاب‌های برگزیده اولین و دومین دوره جشنواره عنوان کرد و گفت: «ستاد برگزاری جشنواره، با انتشار ویژه نامه دومین جشنواره کتاب‌های آموزشی رشد، تحت عنوان «جوانه» سعی کرده است دیدگاه‌های مختلف را در مورد کتاب‌های کمک درسی و کمک آموزشی منعکس کند و بنا دارد این نشریه را به شکل فصلنامه، با موضوع کتاب‌های آموزشی منتشر کند تا باب بحث و بررسی کتاب‌های کمک درسی و کمک آموزشی باز باشد و ارتباطات میان صاحبان اندیشه، پدیدآورندگان و مخاطبان آن‌ها از طریق این رسانه، گسترده‌تر و مستمرتر گردد.»

«هم چنین ستاد جشنواره، کوشیده است با هدف تنویر افکار عمومی و حساس کردن مخاطبان اصلی که معلمان، دانش‌آموزان و

اعلام کردند.

مدیرکل دفتر انتشارات کمک آموزشی، اظهار داشت: «در هر حوزه درسی، رتبه‌های اول تا سوم، به عنوان کتاب‌های برگزیده مورد ارزیابی قرار گرفت و علاوه بر انتخاب ۴۷ عنوان کتاب که در رتبه‌های برگزیده امتیاز لازم را کسب کرد، ۴۳ عنوان کتاب نیز شایسته تقدیر تشخیص داده شد. در این مراسم، مجموعاً ۹۰ عنوان از آثار برگزیده و کتاب‌های شایسته تقدیر و هم چنین ناشران برگزیده، مورد تشویق قرار خواهند گرفت.»

«از آنجا که طراحی و گرافیک کتاب‌های

حاجیان زاده افزود: «دفتر انتشارات کمک

آموزشی وزارت آموزش و پرورش که عهده دار مسئولیت اجرای طرح ساماندهی کتاب‌های آموزشی و برگزاری این جشنواره است، کار خود را برای اجرای دومین جشنواره، با فراخوان کتاب‌های آموزشی آغاز کرد. در خرداد ماه سال جاری، از تمامی ناشران، مؤلفان و مترجمان کشور خواسته شد تا آثار مکتوب پنج سال اخیر خود را که در حوزه آموزش راهنمایی است، ارسال کنند. در فاصله کوتاهی، ۱۸۰۰ عنوان کتاب از سوی ۲۱۹ ناشر برای دبیرخانه جشنواره ارسال شد و تمامی آثار رسیده، در دوازده حوزهٔ تعلیم و تربیت دینی، آموزش علوم تجربی آموزش زبان انگلیسی، آموزش ریاضی، آموزش زبان و ادبیات فارسی، آموزش حرفه و فن، آموزش تاریخ، آموزش هنر، آموزش زبان عربی، آموزش جغرافیا، تربیت بدنی و آموزش علوم اجتماعی تقسیم شد.»

«هیأت داوران، متشکل از کارشناسان متخصص و آشنا به نیازهای برنامه درسی از سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، معلمان با تجربه به معرفی معاونت آموزشی وزارت مذکور و مدرسان و اساتید مرتبط با حوزه درسی از مراکز و دانشکده‌های تربیت معلم، در دوازده گروه تخصصی، کار بررسی و داوری را بر اساس آیین نامه مصوب آغاز کردند و پس از سه ماه فعالیت فشرده و بعضاً شبانه روزی، داوری کتاب‌ها را در دو یا سه مرحله انجام دادند و نتایج نهایی را

حمایت و ارزیابی این بازار و ارایه اطلاعات درست از مخاطبان و نیازهای در حال تحول آنان ممکن دانست و تأکید کرد: «در بازار بزرگ فرهنگ و علم، هر معلم و حتی هر محصل، یک فرصت استثنایی برای نوآوری و هر ناشر، سرمایه‌ای مهم برای توسعه علوم و فرهنگ به حساب می‌آید. چنین بازاری، نه تنها باید فرصت آن را داشته باشد که مواد آموزشی جانبی را در شکل‌های مختلف آن به صورت نرم‌افزار یا مکتوب، تصویری یا غیرتصویری تولید کند، بلکه باید بتواند در مشارکتی همگانی و رقابت‌آمیز برای تولید مواد آموزشی و از جمله کتاب‌های درسی مورد نیاز، به رقابت برخیزد و ارتقای کیفیت، بهبود و نوآوری آن را هدف قرار دهد.

از سال گذشته، جشنواره کتاب‌های آموزشی رشد، با هدف مشارکت جمعی برای ارتقای کیفی مواد آموزشی شکل گرفت. بدون تردید، مهم‌ترین تهدید برای بازار تولید مواد آموزشی، تولید مواد است که یا از نوآوری و تکیه بر مبانی علمی در تنظیم مواد مکتوب یا غیرمکتوب غفلت ورزد و یا آن چنان به وضع موجود انس گیرد که تحولات علمی و فرهنگی را نادیده انگارد. پرواضح است که بازار بزرگ فرهنگ و علم با مخاطراتی رو به روست. از یک سو، مصرف کنندگان باید به قابلیت مواد آموزشی این بازار اعتماد کنند و از سوی دیگر، سیاستگذاران باید بر جهت‌گیری‌های این بازار نظارت کنند و در عین حال، موانع ساختاری را که مانع توسعه یا بهبود آن است، از میان بردارند. حفظ و توسعه ارزش‌های فرهنگی، باورهای ملی و اعتقادی از جمله موزین و شرایط ضروری برای اعتماد به چنین بازاری است. بدون تردید، جریان صحیح اطلاعات و انعکاس نیازها بر قوت و ریشه دار شدن این بازار می‌افزاید و در این جا ناشران و تولیدکنندگان هستند که باید به تناسب نیازهای جدید، تمام عرصه‌های مورد نیاز برای ارائه خدمات در بخش‌های مختلف علوم انسانی، علوم تجربی و علوم پایه را برآورد کنند.»

رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی، در پایان گفت: «سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، در حالی دومین سال این جشنواره را پی می‌گیرد که باور دارد تولید بخش قابل توجهی از منابع مکتوب مورد نیاز مدارس، حتی کتاب‌های درسی دوره آموزش متوسطه را می‌تواند به ناشران برگزیده واگذار کند و یا در

امروز رویکرد تحولات علمی، نظام‌های آموزشی را با بسترهای جدید تولیدات مکتوب، نرم افزارها و اطلاعات به روز در اقصی نقاط عالم، مواجه می‌سازد. در چنین فضایی، اهداف آموزشی از یک سو، بر مدار اطلاعات جدید در دست تولید تنظیم می‌شود و از سوی دیگر، از منطقه‌ای از عالم به منطقه دیگری از آن نفوذ می‌کند. در چنین فضایی، منحصر کردن تولیدات آموزشی در انحصار دولت یا هر بخشی دیگر، به مفهوم محرومیت از بخش قابل توجهی از منابع انسانی، مالی و علمی است که می‌تواند سایه به سایه تحولات علمی، بستر آموزش نسل جدید را هموار کند و امکان آموزش در هر زمان و هر جا و متناسب با هر سلیقه یا خواست را فراهم آورد.»

«بدین واسطه است که فرصت جدیدی برای مشارکت همگانی، در عرصه تولیدات علمی و فرهنگی در حال شکل‌گیری است. بدون تردید، نگاه به معلمان و مربیان، با نگرش مصرف‌کنندگان تولیدات آموزشی، به مفهوم خروج آنان از گردونه تحولات علمی است و به همین دلیل است که به ناشران منابع آموزشی و علمی نیز در گردونه تحولات علمی و فرهنگی، به عنوان بخش بزرگی از منابع ملی در دسترس برای توسعه و تحول علمی و فرهنگی باید نگریسته شود.»

علاقمندان، راه ارتقای کیفیت مواد آموزشی در بازار بزرگ مصرف را تنها در ازای هدایت،

خانواده‌های آنان هستند، ستاد خبری جشنواره را تشکیل دهد و با استفاده از رسانه‌های ارتباط جمعی، مخاطبان را به انتخاب صحیح کتاب و تأثیر این حرکت اصیل در برنامه‌های آموزشی دانش‌آموزان آگاه کند.»

در ادامه جعفر علاق‌مندان، رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی، گفت: «دومین جشنواره کتاب‌های آموزشی رشد را در حالی برگزار می‌کنیم که دولت مکرم و وزیر محترم آموزش و پرورش برای پی‌ریزی رویکرد اصلاحات در همه بخش‌های اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی، در حال تدوین برنامه‌های کوتاه و بلند مدت هستند. بدون تردید جریان اصلاحات در عرصه‌های علمی، فرهنگی و آموزشی، جریانی پیوسته و تدریجی است که توفیق آن به میزان توانایی ما برای جلب مشارکت همگانی، درک نیازها و ارزش‌ها، جلب اعتماد و تکیه بر تجارب و استعدادها و منابع عظیم انسانی و سرمایه‌های ملی وابسته است.»

«شک نیست که در دنیای جدید که فناوری اطلاعات، توسعه منابع در دسترس و همگانی کردن آن را مقدر می‌سازد، توسعه منابع آموزشی، منحصر به منابع مکتوب نیست و در دنیای مذکور، تبادل اطلاعات برای تولید منابع آموزشی جدید، نمی‌تواند به ساز و کارهای محدودکننده یا انحصاری که نظام تخصیص و توزیع منابع را برای حذف رقبا تنظیم می‌کند، وابسته باشد.

برخوردار باشیم و ثانیاً این همگرایی با اهداف تعلیم و تربیت برای داشتن نسل برخوردار از فضیلت‌های اخلاقی و انسانی و متدین، فداکار، وطن دوست، مخترع، مبتکر و خلاق باشد.»

مرتضی حاجی، در پایان صحبت‌های خود، اظهار داشت: «وزارت آموزش و پرورش، از تولیدات فرهنگی که در راستای اهداف تعلیم و تربیت برای نسل جوان باشد، حمایت می‌کند. در رأس آن‌ها می‌توان به کتاب اشاره کرد و یا به فیلم. البته، روش‌های حمایتی هم گوناگون و متنوع است. این که آموزش و پرورش، کتاب مناسب و هم جهت با اهداف تربیتی را تبلیغ و به دانش‌آموزان، معلمان و مربیان معرفی کند، نوعی حمایت است و حمایت خوب و اثرگذاری نیز محسوب می‌شود. هم چنین، در زمینه سرمایه گذاری برای تولید یا تأمین تسهیلاتی که برای ناشر یا مؤلف، در مراحل ابتدایی کار لازم است، وزارتخانه می‌بایست اقدام‌های ضروری را در دستور کار قرار دهد. امیدوار هستیم که بتوانیم با گرفتن سهمیه مناسب از مؤسساتی که منابعی در اختیارشان هست و تأمین یارانه‌ای که کار و تولید فرهنگی را به لحاظ اقتصادی توجیه کند، از خجالت شما عزیزان در بیاییم و عرصه را برای کار بیشتر، وسیع‌تر کنیم.»

یکی از رسالت‌های سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، همین حمایت‌هاست که همان طور که عرض کردم، قدم‌هایی برداشته شده است.»

آخرین سخنران این مراسم، محبت الله همتی، دبیر دومین جشنواره کتاب‌های آموزشی رشد بود. وی در ابتدای صحبت‌هایش گفت: «دومین جشنواره کتاب‌های آموزشی رشد که به دوره راهنمایی تحصیلی اختصاص داشت، کار خود را با ۱۸۰۰ عنوان کتاب آغاز کرد. این تعداد کتاب، از ۲۱۹ ناشر به دبیرخانه رسید که سهم هر ناشر، به طور میانگین، ۸ عنوان کتاب بوده است. تعداد ناشران شرکت‌کننده در این جشنواره در مقایسه با اولین جشنواره که سال گذشته برگزار شد، نزدیک به ۱۰۰ ناشر بیشتر بود. کتاب‌های رسیده، در ۱۲ حوزه درسی تقسیم بندی شد و در مرحله اول، ۲۵۲ عنوان کتاب، به دلیل مرتبط نبودن موضوع آن‌ها برای طرح در جشنواره و مشکلاتی از قبیل نامشخص بودن حوزه درسی حذف شد و تنها ۱۵۵۰ عنوان کتاب به مرحله

تربیت، فرصت پیدا کنند که وارد این میدان شوند. در این صورت است که می‌توانیم تولیدات متنوع و تأثیرگذارتری داشته باشیم و به جای این که فقط و فقط دانش‌آموزان و معلمان ناچار شوند به یک متن واحد مراجعه کنند، این فرصت را داشته باشند که به تناسب سلیقه و علاقه دانش‌آموزان، مدیریت فرهنگی، منطقه، استان و شهرستان به کتاب‌های متناسب با نیازهای خودشان دست یابند. شک نیست که وقتی دانش‌آموز، به متنی دسترسی داشته باشد که با آن، به لحاظ روانی و به لحاظ فرهنگی، آشنا تر است، تأثیر بیشتری هم از مطالبی که به او آموزش داده می‌شود، می‌پذیرد. بنا داریم که به این سمت حرکت کنیم. قدم‌های اولیه در این راه، در حال برداشته شدن است. طبیعتاً راهنمایی و پیشنهادهای شما هم ما را کمک می‌کند.»

وی گفت: «ما معتقد نیستیم که امر تربیت و تعلیم، فقط در مدرسه و از طریق کتاب‌ها و برنامه‌های درسی تحقق پیدا می‌کند. دانش‌آموز در ساعاتی که خارج از مدرسه است، در معرض مطالب بسیاری قرار دارد. تبلیغات بسیاری روی او انجام می‌شود و فضای پیرامونی او پیام‌های مختلف، متعدد، متنوع و بعضاً متضاد برای او می‌فرستد. همه ما باید تلاش کنیم که این محیط پیرامونی دانش‌آموزان و نوجوانان کشور، به گونه‌ای باشد که اولاً از یک همگرایی مناسب

میدان رقابت برای تولید، آنان را مشارکت دهد. خوشبختانه این مهم، قدم‌های اول خود را با استحکام برداشته است. طرح لازم برای مشارکت در تولید مواد آموزشی، تهیه شده و به صورت آزمایشی بخشی از کتاب‌های درسی با همکاری ناشران، نشر یافته است.»

در ادامه، مرتضی حاجی، وزیر آموزش و پرورش گفت: «در اهمیت کتاب و ضرورت مطالعه، نیازی به سخن گفتن نیست و ما که در این حوزه کار و تلاش می‌کنیم، به گونه‌ای باید این نسل جوان را هر چه بیشتر به این ضرورت متوجه کنیم؛ هم با جاذبه‌ای که در مطالب، طراحی و نحوه عرضه کتاب ایجاد می‌کنیم و هم با تحریک احساس نیاز جوانان و نوجوانان و آشنا کردن آن‌ها به مسیری که می‌تواند به این نیاز جدی پاسخ درست بدهد. وزارت آموزش و پرورش، همکاری همه اهل فکر و اصحاب فرهنگ را در این راه غنیمت می‌شمارد و برگزاری این جشنواره، به دلیل اهمیتی است که برای این همکاری قابل هستیم.»

حاجی افزود: «این جشنواره زمانی جدی و جدی‌تر خواهد شد که این رقابت را در تألیف کتاب‌های درسی هم شاهد باشیم و همان طور که آقای مهندس علاقمندان اشاره کردند، باید انحصار را در تألیف کتاب‌های درسی برداریم تا نیروهای متخصص، توانمند و آشنا به تعلیم و

این که برنامه آموزش ریاضی کشور، در آستانه تغییر و تحول است، ضرورت انتشار چنین کتاب‌هایی انکارناپذیر به نظر می‌رسد. در مقابل ۸۷ عنوان از این کتاب‌ها که مربوط به کتاب‌های تمرین و کتاب‌های کار بود، تنها یک عنوان به مرحله دوم راه یافت که عمده این کتاب‌ها نیز تألیفی بود.»

«در حوزه آموزش تاریخ، آشنایی با تاریخ سیاسی، اجتماعی، میهن دوستی، ایجاد نگرش مثبت به میراث‌های فرهنگی، تقویت هویت ملی از جمله اهداف درس تاریخ است. در این حوزه اصلاً به انتشار کتاب‌های آموزشی متناسب با اهداف برنامه درسی توجهی نشده و این مسئله، با توجه به محدودیت درس تاریخ، ضرورتی جدی است. بسیاری از آثار دریافت شده، به قصد پشتیبانی از برنامه درسی نگارش نیافته است که نشان‌دهنده وجود خلأ مذکور و نیز بی‌خبری نویسندگان و ناشران از اهداف برنامه درس تاریخ است و باید زمینه مناسب این آشنایی، هر چه بیشتر فراهم شود. در حوزه تعلیم و تربیت دینی هم کمبود اصلی در زمینه موضوعات انتقادی، اخلاقی، اجتماعی دیده می‌شود. تألیف آثاری که بتواند به نیازهای دانش‌آموزان در این زمینه‌ها کمک کند، ضروری است؛ به خصوص، تولید کتاب‌های مرجع که نیازمند سرمایه‌گذاری و استفاده از نویسندگان متخصص است. بخش عمده کتاب‌های رسیده، نوعی بازنویسی ساده است که از نظر مخاطب جذابیت کافی ندارد.»

«هدف اصلی در حوزه آموزش علوم اجتماعی، آموزش مهارت‌های اجتماعی، جامعه‌پذیر کردن نوجوانان و تربیت آن‌ها به عنوان شهروندانی مسئول برای زندگی در یک جامعه اسلامی است از بین ۴ عنوان کتاب برگزیده در این حوزه، ۳ عنوان ترجمه و تنها یک عنوان کتاب تألیفی است. ۲۰ عنوان کتاب رسیده در مرحله اول، حاکی از بی‌توجهی جدی به این حوزه است. آشنایی ناشران، مؤلفان و مترجمان با نیازهای برنامه درسی علوم اجتماعی، می‌تواند گام مؤثری در انتشار کتاب‌های مناسب برای دانش‌آموزان و معلمان در این حوزه باشد. در حوزه آموزش جغرافیا، نیاز مخاطبان به شناخت کشور و جهانی که در آن زندگی می‌کنند، ضرورت دارد، انتشار کتاب‌هایی درباره ایران به عنوان وطن دانش‌آموزان و جهان، به عنوان دنیایی که در آن

اهداف برگزاری جشنواره است. پس از بررسی‌های زیاد، سرانجام به این نتیجه رسیدیم که هیچ یک از داوران، آثار خود را در مراحل مختلف داوری مورد قضاوت قرار ندهند. این شیوه در تمام مراحل داوری رعایت شد و کار داوری در هر یک از حوزه‌های درسی، سه تا چهار مرحله را طی کرد تا به نتیجه نهایی رسید؛ همین نتیجه‌ای که امروز اعلام می‌شود.»

همتی، پس از قرائت بخشی از بیانیه هیأت داوران، گفت: «در حوزه آموزش علوم تجربی، بیشترین کتاب‌های رسیده، مربوط به کتاب‌های تکمیلی و دانش‌افزایی دانش‌آموزان بود که عمده آنان را کتاب‌های ترجمه تشکیل می‌داد. کتاب‌های تألیفی این حوزه، در ردیف کتاب‌های کار و تمرین و مواردی از این دست قرار می‌گیرد که عموماً از ویژگی‌های لازم برای انتخاب در مراحل بعدی برخوردار نبودند و کم‌ترین کتاب در این میان، به آموزش معلمان در زمینه‌هایی مانند دانش، روش و بینش‌های لازم برای آموزش علوم مربوط می‌شد. با توجه به تغییرات پیش آمده در برنامه‌های درسی و لزوم آشنایی معلمان و مسایل و دشواری‌های آموزش آنان، این نوع کتاب‌ها می‌تواند مورد توجه قرار گیرد. این مسئله در حوزه آموزش ریاضی نیز وجود داشت. از بین ۱۲۱ عنوان کتاب رسیده به دبیرخانه، حتی یک جلد کتاب برای معلمان دوره راهنمایی منتشر نشده بود (در حوزه آموزش ریاضی). با توجه به

داوری راه یافت. بیشترین کتاب‌ها با ۴۵۳ عنوان، به حوزه تعلیم و تربیت دینی و کم‌ترین آن‌ها با ۲۰ عنوان، به آموزش علوم اجتماعی تعلق داشت.»

همتی افزود: «هیأت داوری منتخب شورای طرح سامان بخشی کتاب‌های آموزشی، مسئولیت داوری کتاب‌های دومین جشنواره را برعهده داشت که اعضای آن، در ۱۲ گروه سازماندهی شدند و کار داوری را که تا پایان روز نهم آبان ادامه داشت، آغاز کردند. شرح سوابق علمی و تجربه داوران این دوره که در نشریه «جوانه» آمده، نشانگر شأن و منزلت علمی آنان و همچنین جشنواره است. دبیرخانه جشنواره، به توان علمی و تجربه افرادی نیاز داشت که خود در عرصه کتاب‌های آموزشی، تألیفاتی داشته باشند. بنابراین، نخست باید مشخص می‌شد، آیا داوری که خود نیز آثاری دارد، می‌تواند در جمع هیأت داوران قرار گیرد؟ بدیهی است که داوران باید از میان افراد با تجربه و صاحب نظر و دارای تجربه‌های ارزشمند انتخاب می‌شدند.

حذف آثار رسیده از ناشرانی که احتمالاً مترجم یا مؤلف کتاب‌های ارسالی آنان از میان داوران بود، امکان نداشت. زیرا اول این که حقوق مادی و معنوی یک اثر، فقط متعلق به نویسنده و مؤلف نیست و سایر پدیدآورندگان هم نقش غیرقابل انکاری در پدید آوردن اثر دارند. دوم این که حذف یک کتاب از چرخه داوری، مغایر با

زندگی می‌کنند، بسیار ضروری است. در زمینه وسیعی همچون جغرافیای ایران هیچ گونه کتاب آموزشی به دبیرخانه جشنواره نرسید. و این با توجه به تنوع طبیعی، فرهنگی و اجتماعی کشور ما، خلأ بسیار بزرگی است. در حالی که در اکثر کتاب‌های ترجمه، غلبه با مطالبی درباره پدیده‌های طبیعی نظیر آتشفشان، زلزله و مسایل جغرافیایی ریاضی و کرات منظومه شمسی است.» دبیر دومین جشنواره کتاب‌های کمک آموزشی رشد، در دنباله سخنانش، اشاره کرد: «در جشنواره امسال، بخش تربیت بدنی برای اولین بار مطرح شد. از دست اندرکاران ترجمه، تألیف و نشر کتاب‌های این حوزه تنها ۲۵ عنوان کتاب با تنوع موضوعی گسترده به دبیرخانه جشنواره رسید که شرایط انتخاب را دشوار می‌کرد. لذا باید داوران بحث و بررسی جشنواره‌ای منتفی دانست و تنها کتاب «راهنمای بازی‌های ایران»، با وجود آن که در زمینه فرهنگ و مردم‌شناسی است و به موضوع تربیت بدنی ارتباط مستقیم ندارد، به دلیل استفاده از آن به عنوان اثر مرجع برای کارشناسان و معلمان ورزش و توجه به بازی و ورزش از بعد فرهنگی، مورد تقدیر قرار گرفت. به نظر می‌رسد که در این حوزه با توجه به جمعیت جوان کشور، نیازمند تلاش بسیار جدی و برنامه‌ریزی شده‌ای هستیم.»

همتی گفت: «از مسایل مهم جشنواره دوم، انتخاب ناشر برگزیده، بررسی تعداد آثار رسیده به دبیرخانه و هم چنین مشخص کردن درجه کیفیت آثار ارسال شده با تأکید بر محتوا بوده است. برای این منظور، معیارهای زیر تعریف و بر اساس آن، امتیاز ناشران محاسبه گردید:

- هر کتاب ارسالی به دبیرخانه جشنواره ۵/۰ امتیاز
 - هر کتاب رسیده به مرحله دوم ۵ امتیاز
 - هر کتاب رسیده به مرحله سوم ۱۰ امتیاز
 - هر کتاب رسیده به مرحله نهایی (رتبه اول) ۵۰ امتیاز
 - هر کتاب رسیده به مرحله نهایی (رتبه دوم) ۴۰ امتیاز
 - هر کتاب رسیده به مرحله نهایی (رتبه سوم) ۳۰ امتیاز
 - هر کتاب رسیده به مرحله نهایی (تقدیری) ۲۰ امتیاز
- در این حوزه یک ناشر از بخش دولتی و سه

ناشر از بخش خصوصی، به ترتیب امتیازهای به دست آمده، به عنوان ناشران برگزیده دومین جشنواره انتخاب شدند. قرار بود دو ناشر را معرفی کنیم؛ یک ناشر از بخش دولتی و یک ناشر از بخش خصوصی، اما با توجه به اهمیتی که ما در جشنواره به بخش خصوصی قابل هستیم، قرار شد که سه ناشر از بخش خصوصی معرفی کنیم. محبت الله همتی، در پایان، اظهار داشت: «جشنواره به عنوان عنصر سوم از مجموعه طرح سامان بخشی کتاب‌های آموزشی، به تنهایی نمی‌تواند ما را به سرمزمل مقصود برساند، بلکه با ارتباط با سایر عناصر، یعنی استانداردها، نیازها و انتظارات برنامه‌های درسی از ناشران و

پدیدآورندگان و معرفی مؤثر کتاب‌های مناسب دانش‌آموزان، معلمان و کارشناسان و والدین و حمایت جدی از آن‌ها کارساز خواهد بود. جشنواره از هرگونه نقد و بررسی و نظر درباره کتاب‌های انتخاب شده و برگزیده و هم چنین، یادآوری نکات مثبت، ضعف‌ها و کاستی استقبال می‌کند.»

در پایان این مراسم، برگزیدگان دومین جشنواره کتاب‌های آموزشی رشد معرفی شدند و تندیس جشنواره و تقدیرنامه و جوایز توسط مرتضی حاجی، وزیر آموزش و پرورش، جعفر علاقمندان، رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی، به برگزیدگان اهدا شد.

رتبه‌های اول

ردیف	نام اثر	حوزه درسی	ناشر	تقدیر از:
۱	زمین و فضا - مهارت‌های جغرافیایی	آموزش جغرافیا	سازمان جغرافیایی خسرو خواجه، محمود معافی، حسن نیروهای مساج - مدرسه	وحدانی تبار
۲	نقشه و نقشه کشی	آموزش جغرافیا	مدرسه	شهلا طهماسبی
۳	مجموعه ۱۵ جلدی تاریخ انقلاب	آموزش تاریخ	نشر تاریخ و فرهنگ	تاریخ و فرهنگ (ناشر)
۴	ارزش‌ها و نگرش مثبت یا مثبت نگری	آموزش علوم اجتماعی	مدرسه	مرتضی بهمن آزاد
۵	فراگیری مهارت‌های زبانی (بازی با زبان) جلد ۲	آموزش زبان و ادبیات فارسی	نی	مهدی ضربغامیان
۶	کارگاه انشا (۳ جلدی)	آموزش زبان و ادبیات فارسی	قدیانی	رودابه کمالی
۷	راهنمای آموزش زبان انگلیسی سال دوم و سوم راهنمایی	آموزش زبان انگلیسی	علوی	دکتر رامین اکبری
۸	تمرین زبان انگلیسی دوم و سوم راهنمایی	آموزش زبان انگلیسی	استادی	فیروزه نیکپور و همکاران
۹	تمرین انگلیسی زبان سوم راهنمایی	آموزش زبان انگلیسی	مدرسه	دکتر پرویز بیرجندی و محمدرضا عنائی سراب
۱۰	بیماری چگونه به وجود می‌آید	آموزش حرفه و فن	مدرسه	دکتر مجید رضایی راد، رؤیا صادقی و گیتی خوشه مهری
۱۱	مروری بر رسم فنی	آموزش حرفه و فن	مدرسه	حمیدرضا غلامرضایی و مهرنوش ریاحی اصل
۱۲	چوب‌ها و ریشه‌ها	آموزش هنر	کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	عبدالرضا جلالی
۱۳	خط منقش	آموزش هنر	مدرسه	محمد مهدی هراتی
۱۴	بیان تصویری	آموزش هنر	مدرسه	محمدعلی کشاورز

طراحی جلد

ردیف	نام اثر	حوزه درسی	ناشر	تقدیر از:
۱	شبی در کنار چوپان	تعلیم و تربیت دینی	قدیانی	فرشید شفیعی
۲	قصه‌های شیرین قابوسنامه	آموزش زبان و ادبیات فارسی	پیدایش	کریم نصر - رامین شرفی
۳	مجموعه ۵ جلدی آشنایی با قرآن کریم برای نوجوانان	تعلیم و تربیت دینی	تاریخ و فرهنگ	کیانوش غریب پور
۴	گلدوزی	آموزش هنر	کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	سیمیندخت مقدم

رتبه‌های دوم

ردیف	نام اثر	حوزه درسی	ناشر	تقدیر از:
۱	مجموعه ۱۲ جلدی تغذیه و تندرستی و انرژی‌های جایگزین	آموزش علوم تجربی	پیدایش	محمود سالک
۲	آموزش و ارزشیابی مهارت‌های یادگیری	آموزش علوم تجربی	مدرسه	طاهره رستگار - حسین دانشفر
۳	مجموعه ده جلدی علم و عمل	آموزش علوم تجربی	مدرسه	شاهده سعیدی و همکاران
۴	امیرکبیر	آموزش تاریخ	دفتر انتشارات کمک آموزشی	فرهاد حسن زاده
۵	چگونه در اردو زندگی کنیم	آموزش علوم اجتماعی	قدیانی	قاسم کریمی
۶	دانستنی‌های کامپیوتر	آموزش حرفه و فن	مدرسه	امیرمسعود جهان‌بین
۷	سیاره زمین	آموزش جغرافیا	مؤسسه کار توگرافی سبحان	غلامرضا خواجه پور
۸	باغ همیشه بهار	آموزش هنر	کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	مرحوم سیروس طاهباز
۹	اولین کتاب نقاشی من	آموزش هنر	مدرسه	رزی میناسیان و ویکتور بوغوسیان
۱۰	بافته‌های کاغذی	آموزش هنر	مدرسه	محمد مهدی هراتی
۱۱	خودآزمون هدفدار زبان انگلیسی دوم راهنمایی	آموزش زبان انگلیسی	شورا	مریم رزازیان - جعفر صادق رنجی
۱۲	بازآموز زبان انگلیسی سوم راهنمایی	آموزش زبان انگلیسی	رزمندگان اسلام	محمد اصلی پور - سیدعباس حسینی و پرویز صلاحی
۱۳	نوشتن و سخن گفتن	آموزش زبان و ادبیات فارسی	مدرسه	سیمنا وزیرنیا
۱۴	ابن سینا	آموزش زبان و ادبیات فارسی	دفتر انتشارات کمک آموزشی	بیژن آرقد

تقدیر ویژه

ردیف	نام اثر	حوزه درسی	ناشر	تقدیر از:
۱	درختان و آب	آموزش علوم تجربی	کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	مرکز انتشارات آسیا / اقیانوسیه ACP
۲	مجموعه آثار علمی متعدد برای کودکان و نوجوانان	آموزش علوم تجربی	مدرسه	سعید عمیق
۳	برنامه‌های آموزش هنر برای معلمان راهنمایی	آموزش هنر	دکتر هادی هزاوه‌ای	

رتبه‌های سوم

ردیف	نام اثر	حوزه درسی	ناشر	تقدیر از:
۱	آموزش مفاهیم دینی همگام با روانشناسی رشد	تعلیم و تربیت دینی	سازمان تبلیغات بین المللی	دکتر ناصر باهنر
۲	مجموعه ۳ جلدی بدن انسان (علوم زمین، علوم زیست و کتاب پروژه‌های علمی)	آموزش علوم تجربی	محراب قلم	علیرضا توکلی صابری
۳	مجموعه ۳ جلدی یلایای انسانی	آموزش علوم تجربی	پیدایش	مرحومه رضوان نژادفولی
۴	باد در گیسوان آتش	آموزش تاریخ	مدرسه	علی اکبر والایی
۵	دیدار با فردا	آموزش علوم اجتماعی	کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	حمید گروگان
۶	جنگل‌های مناطق معتدل	آموزش جغرافیا	پیام آزادی	حسین امیرایی
۷	گایم باقی	آموزش هنر	کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	نوشین ناظمان - ترانه صاحب
۸	نقاشی یا گوش	آموزش هنر	مدرسه	دکتر علی میزبانی
۹	سیری در گلستان خوشنویسی	آموزش هنر	کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	مهدی الماسی
۱۰	هزار و یک پرسش، هنرها	آموزش هنر	افق	شهرام رجب‌زاده
۱۱	آموزش زبان عربی از راه بازی و سرگرمی	آموزش زبان عربی	مدرسه	قاسم کریمی
۱۲	گنج آزمون تمرینات زبان انگلیسی سوم راهنمایی - خودآزمون هدفدار زبان انگلیسی سوم راهنمایی	آموزش زبان انگلیسی	جماران - شورا	حمید خزایی - جعفر صادق رنجی - مریم رزازیان
۱۳	تکلیف زبان انگلیسی	آموزش زبان انگلیسی	مدرسه	عبدالرضا وحدتی
۱۴	از توان بیشتر بدانیم	آموزش ریاضی	مدرسه	خسرو داوودی
۱۵	ریاضیات زیبا و دست داشتی (۴ جلدی)	آموزش ریاضی	حافظ نوین و لوح دانش	کاظم قائمی
۱۶	مردی که می‌شمرد	آموزش ریاضی	محراب قلم	علیرضا توکلی صابری
۱۷	۸۳ فعالیت ریاضی	آموزش ریاضی	مدرسه	مرتضی بهمن آزاد
۱۸	هشت قصه گزیده از شاهنامه فردوسی	آموزش زبان و ادبیات فارسی	قدیانی	حسین فتاحی
۱۹	ماشین‌ها، دستگاه‌ها و ابزارها چگونه کار می‌کنند	آموزش حرفه و فن	پیام آزادی	مهدی حسینی

ناشران برگزیده

ردیف	نام ناشر	امتیاز	ملاحظات
۱	انتشارات مدرسه	۴۰۹۷/۵	ناشر بخش دولتی
۲	انتشارات قدیانی	۷۹۶/۵	ناشر بخش خصوصی رتبه اول
۳	انتشارات پیدایش	۷۱۶/۵	ناشر بخش خصوصی رتبه دوم
۴	انتشارات فاطمی	۵۴۹	ناشر بخش خصوصی رتبه سوم

آثار تقدیر شده

ردیف	نام اثر	حوزه درسی	ناشر	تقدیر از:
۱	مجموعه ۲۰ جلدی نوجوان دانش دوست	آموزش علوم	فایلم	انتشارات فایلم
۲	امانگی در برابر زلزله	آموزش علوم	مدرسه	بوندکو
۳	هنر تکه‌دوزی آویزه (هنر ۷)	آموزش حرفه و فن	بین‌المللی حافظا	فایلم مریالی
۴	هنر مکتوبه باقم و آویز ۲	آموزش حرفه و فن	بین‌المللی حافظا	اعظم ارسته
۵	آفرینش	آموزش حرفه و فن	بین‌المللی حافظا	سیدجمال هاشمی شیبتری
۶	سازها	آموزش حرفه و فن	فایلم	مجید ملکان
۷	الکترونیک و سفالگری	آموزش حرفه و فن	فایلم	احمد خواجه نمبر ماری
۸				انتشارات بین‌المللی حافظا
۹				دکتر تألیف نهضت سوادآموزی
۱۰	از زمان چه می‌دانی	جغرافیا	مرکز	رویا خوبی
۱۱	کتاب کار و خودآزمونی جغرافیا اول راهنمایی	جغرافیا	شورا	پوران شوکاء - فریده لسمه چی
۱۲	یافته‌های حسیبری	هنر	مدرسه	معمدمهدی هراتی
۱۳	مجموعه ۶ جلدی آموزش مفاهیم قرآن	تعلیم و تربیت دینی	مؤسسه مهد قرآن کودکان و نوجوانان	مسعود وکیل
۱۴	مجموعه ۵ جلدی آشنایی با قرآن کریم	تعلیم و تربیت دینی	نشر تاریخ و فرهنگ	فرزانه ربیعی
۱۵	فرهنگنامه قرآن	تعلیم و تربیت دینی	نشر قام	مصطفی اسرار
۱۶	دانشنامه‌های قرآن	تعلیم و تربیت دینی	نشر قام	مصطفی اسرار
۱۷	دستور تمرین عربی سال اول راهنمایی	عربی	شورا	قاسم کریمی
۱۸	سوالات استاندارد زبان سال سوم راهنمایی	زبان انگلیسی	کیا	بهمنشید نوجوان
۱۹	زبان ۹۸ برای نوجوانان	ریاضی	مؤسسه فرهنگی دیوار	سکوفه نوری
۲۰	نوره ۲ جلدی جبر + جبر سقدسانی	ریاضی	محراب قائم	علیرضا توکلی
۲۱	نوره ۲ جلدی آغاز جبر	ریاضی		علیرضا توکلی
۲۲	سوزن‌های ریاضی با ماشین حساب	ریاضی	مدرسه	پرویز امینی
۲۳	کتاب کار دانش آموز ریاضی سوم راهنمایی	ریاضی	رجاء	سوشنگ خاتونروز - حبیب‌الله ربیعی
۲۴	دیوان پروین اعتصامی	ادبیات فارسی	قدیان	شیرام رجبزاده
۲۵	سهراب سپهری	ادبیات فارسی	دفتر انتشارات تکمیل آموزش	مهدی حسن حسینی
۲۶	ستاره تویی	ادبیات فارسی	دفتر نشر فرهنگ اسلامی	سید کبانهور
۲۷	مجموعه ۱۶ جلدی تاریخ تمدن جهان	آموزش تاریخ	سپهری انتشار	محمود مدایی
۲۸	دانشنامه بوین	آموزش تاریخ	دفتر نشر فرهنگ اسلامی	محمود مدایی
۲۹	راهنمای بازی‌های ایران	آموزش تربیت بدنی	دفتر پژوهش‌های فرهنگ	ژوفا لزل اراغ
۳۰	مجموعه ۲۰ جلدی چرا و چگونه	آموزش علوم تجربی	قدیان	مهدی مدایی
۳۱	القیاس (۲ جلدی)	آموزش زبان و ادبیات فارسی	پیام آزادی	مجموعه رجا سیمار (رهنگذر)
۳۲	معارف طهر روز دهم	تعلیم و تربیت دینی	سرور	دکتر قیصر امین پور
۳۳	سماوات فارسی	تعلیم و تربیت دینی	دفتر نشر فرهنگ اسلامی	عزاس مانی
۳۴	تسمیری از بهار	تعلیم و تربیت دینی	کانون پرورش هنری کودکان و نوجوانان	حسین سیدی
۳۵	دک مفاهم ریاضی از طریق بازی‌های آموزشی	آموزش ریاضی	مدرسه	حسین امین روفا
۳۶	کتاب آزمون و آموزش عربی سال دوم راهنمایی	آموزش زبان عربی	تاجیک	عادل اشکیوس
۳۷	تمرینات و نمونه سوالات سال دوم راهنمایی	آموزش زبان انگلیسی	آزمون نوین	سهراب غلامپور
۳۸	تمرینات و نمونه سوالات سال سوم راهنمایی	آموزش زبان انگلیسی	آزمون نوین	سهراب غلامپور
۳۹	سیاره زمین	آموزش جغرافیا	پرک	سعید مدرسی قزوینی
۴۰		آموزش هنر	مدرسه	محمدعلی کشاورز